

PAGINA 3

‘Hoe zorgen we dat de kerk relevant blijft?’

PAGINA 5

‘Ik gedij niet in snelle omgevingen met volle agenda’s’

PAGINA 7

‘De gezellige markt is óók een schuldige plaats’

VERDER: De kapel zit in ons bloed ■ Van worstenmakerij tot kerk ■ Aanschuiven voor de vrijheid ■ De Geest spreekt alle talen ■ Lentemuziek in de kloostertuin

Vriendschap en samenwerking tussen Joodse rabbijn en Duitse predikant

‘Het gaat niet om ons; wij zijn doorgeefluik’

De Duitse kerk en de synagoge van de Liberaal-Joodse gemeente zijn in Den Haag bijna buren. Hun voorgangers – rabbijn Marianne van Praag en predikant Thomas Vesterling – raakten bevriend en werken jaarlijks samen aan de Jom Hasjoa-herdenking. Toch gaat hun vriendschap verder dan de herdenking van de Sjoa.

Thomas Vesterling begon in 2019 als predikant in Den Haag. ‘In coronatijd kwam ik op het idee om een adventskalender te maken met filmpjes. Iedereen deed mee: Mark Rutte, de burgemeester en verschillende voorgangers. Ook de Joodse gemeente heb ik toen uitgenodigd en Marianne deed mee, al lag dat misschien niet voor de hand. Zo leerden we elkaar beter kennen. Er was direct een band. We dragen allebei zorg voor groepen. Laatst had ik een klas met belijdeniscatechisanten. Ik belde Marianne op: mag ik langskomen in de synagoge? En even later zaten we daar met z’n allen.’

Fietsvakantie

Rabbijn Marianne van Praag: ‘Thomas en ik hebben samen een klik. We kunnen mens-zijn met elkaar. Je moet ook niet steeds achterom blijven kijken. Dan versteen je, net als de vrouw van Lot. Ik leefde vroeger tussen twee uitersten. Mijn hele familie

– behalve mijn moeder en grootmoeder – is vermoord in de Sjoa. Daar werd nooit meer over gesproken. In de familie van mijn man, waarvan ook bijna iedereen was vermoord, werd daarentegen constant over de Sjoa gesproken. Toen mijn zoon met mijn man naar Duitsland op fietsvakantie wilde, zijn ze toch gegaan. Later ben ik met mijn schoonmoeder naar Aken geweest, voor een bezoek aan een arts. Vanaf dat moment waren we over de drempel. Er waren jonge mensen daar in Duitsland; wat kunnen die eraan doen?’

‘Het begint met menselijk zijn naar elkaar’

Vesterling is afkomstig uit Oost-Duitsland: ‘Ik leerde op school dat we als socialisten nieuwe mensen moeten zijn. Alleen westerse kapitalisten

Rabbijn Marianne van Praag (links) en predikant Thomas Vesterling in de synagoge van de Liberaal-Joodse gemeente.

maakten fouten, werd gezegd. Maar alle mensen maken fouten. Ik dacht toen ook: we kunnen niet zonder herdenken. Ik wilde toen al echt kunnen praten met anderen. Het contact met het jodendom na de val van de Muur was voor mij een bevrijding. De vraag is steeds: wat is de goede manier om te herdenken? Ik ben van mezelf iemand én ik ben vertegenwoordiger

van de Duitse Kerk. Dat maakt het ook gecompliceerd. Toen ik vorig jaar mocht spreken tijdens de Jom Hasjoa-herdenking hebben Marianne en haar man mij geholpen met het vinden van de juiste woorden.’

Ik ben voor jou!

Van Praag: ‘Thomas en ik zijn doorgeefluik. Het gaat niet om ons.

Toevallig hebben wij die rol van voorganger. Ik ben betrokken bij de Week van Respect, en vorig jaar vertelde ik in een klas met veel islamitische kinderen over het jodendom. Ik vertelde dat ik rabbijn was. Ik zei: ik ben voor jou! Ik ben voor Palestijnen, maar ik ben wel tegen moordenaars en dus tegen Hamas. Dat was mijn boodschap. Er ging een wereld voor die kinderen open.’

Van Praag zag haar gemeente na 7 oktober groeien. ‘De mensen stromen toe in onze gemeente. Joden in Nederland zijn op zoek naar een veilige plek. We hebben sinds de oorlog nog nooit zo’n aanwas van nieuwe leden gehad. Bij het laatste Poerimfeest waren er 260 mensen in de synagoge.’ Vesterling: ‘Wat er nu in Israël en Gaza gebeurt laat zien hoe belangrijk het is dat we rustig en met gevoel met elkaar blijven praten. Dat zeg ik niet omdat ik Duits ben; die vrijheid zoek ik voor iedereen.’

Van Praag: ‘Elkaar in de ogen kijken en elkaars pijn erkennen, is de kern. Je werkt alleen aan vrede met je vijanden, niet met je vrienden. Dat begint met menselijk zijn naar elkaar. Mens-zijn en met je hele ziel empathie tonen; daar heeft nog nooit iemand negatief op gereageerd.’

TOM MIKKERS

Wit is ook een kleur

Ter gelegenheid van Ketj Koti, de herdenking van het slavernijverleden, is er een bijeenkomst met als thema ‘Wit is ook een kleur’. Na de vertoning van de gelijknamige documentaire van Sunny Bergman zorgt Kariboe Bibi, het ontmoetingscentrum van Afrikaanse vrouwen, voor een lunch met Afrikaans georiënteerde hapjes. Hierna is er een stadswandeling van het Haags Historisch Museum langs plekken die herinneren aan het slavernijverleden.

Zo. 16 JUNI 10-12 UUR (LUNCH) EN 14-15.30 U. (STADSWANDELING). BUURT-EN-KERKHUIS BETHEL, THOMAS SCHWENCKESTRAAT 28-30. OPGAVE VOOR DE BIJeenKOMST EN/OF DE WANDELING VÓÓR 2 JUNI VIA INFORMATIE@HAAGSEDOMINICUS.NL. DEELNAME € 4.

KETJ KOTI-HERDENKINGSDIENSTEN

Zo. 30 JUNI 10.30 U. HAAGSE DOMINICUS, THOMAS SCHWENCKESTRAAT 28-30
Ma. 1 JULI 18 U. EMMAUSKERK, LEYWEG 930

Pinksteren

Op de vijftigste dag na Pasen herdenken we dat de Heilige Geest over de apostelen werd uitgestort. Dat betekende dat zij in alle talen konden spreken waardoor alle aanwezigen, waar zij ook vandaan kwamen, hen konden verstaan. De redactie vroeg drie fotografen om een foto te maken die de communicatie tussen mensen met verschillende achtergronden uitdrukt. Zij schreven hier een korte toelichting bij.

FOTO: MARGOT C. BERENDS

Deze mensen hebben elkaar getroffen op het Prins Hendrikplein: 'Kom, laten we jeu de boules gaan spelen!' Of, zoals het spel in Frankrijk heet: pétanque. Een spel waarbij soms gepraat wordt, als de spelers overleggen welke bal het dichtst bij het doelballetje ligt. Maar meestal verloopt de communicatie woordeloos. Er zijn over en weer blikken, glimlachen en waarderende uitroepen. Ook als ze elkaars taal niet zouden spreken, zouden ze lol hebben. Ze vermaken zich met elkaar, gewoon buiten, op straat. Gebruikmakend van een paar simpele ballen en zich houdend aan enkele spelregels. Zo simpel kan het zijn.

MARGOT C. BERENDS

FOTO: JAN VAN DER WOLF

Een bekend lied klinkt: 'De Geest spreekt alle talen en doet ons elkaar verstaan.' Je zou kunnen denken dat het er vooral om gaat dat we elkaar begrijpen. Dat de woorden die we spreken overkomen zoals we bedoelen. Nu is dat al een wonder op zich. Een bekende quote van Thomas Merton luidt: 'And the deepest level of communication is not communication, but communion. It is wordless.' In communicatie gaat het ten diepste

niet om communicatie, maar om gemeenschap. Mensen die elkaar niet verstaan, horen toch bij elkaar. Ze hebben geen boodschap voor elkaar, maar wel een boodschap aan elkaar. Dat is voor mij de hoop van Pinksteren.

JAN VAN DER WOLF

FOTO: MATTHIJS TERMEER

Tijdens de ramadanmaaltijd van Bewonersorganisatie Steenvoorde Noord uit Rijswijk zitten buurtbewoners met elkaar aan tafel, in de kantine van sportpark Prinses Irene. Als enige schuif ik aan bij de mannen van Stichting Amal. De stichting beijvert zich voor het verbeteren van de beeldvorming over moslims. Misschien wil ik een keertje meebidden? Niet

vandaag, nee. Het gebed fotograferen is geen probleem. Zo sta ik even later in de kleedkamer van een lokale voetbalclub, tussen de biddende moslims. Ook dat is communicatie.

MATTHIJS TERMEER

Firma A. H. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:

- levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra naar uw keuze met ons advies, bijvoorbeeld:

- Ad Patres Frederik Hendriklaan 7 's-Gravenhage (Statenkwartier)
- diverse andere uitvaartcentra in 's-Gravenhage en omstreken
- bij begraafplaats of crematorium

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl

070 345 16 76
www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOR.NL - WWW.ENGELNENSPOR.NL

HET CLINGENDAELHUYNS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Van Der Helm & Schols
uitvaartzorg

Uitvaartcentrum 't Veenhuys
Veenweg 14, Nootdorp

Uitvaartcentrum Leidschendam-Voorburg
Strandwal 1, Leidschendam

Uitvaartsuite Churchill (in de R.K. kerk)
Sir Winston Churchilllaan 372, Rijswijk

Uitvaartwinkel Haaglanden
Damlaan 64, Leidschendam

Toonzaal grafmonumenten
Nieuwstraat 16-B, Leidschendam

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

Viering met open deuren in de Grote Kerk

‘Iets van Gods geest waait over Den Haag’

Op Hemelvaartsdag, donderdag 9 mei, wordt er door zo'n dertig uiteenlopende kerken en pioniersplekken om 11 uur een Hemelvaartsviering gehouden in de Grote of Sint-Jacobskerk. Sheelagh Brinkhof-Migchels, een van de organisatoren, vertelt er met aanstekelijk enthousiasme over.

Sheelagh Brinkhof-Migchels is coördinator van het Missionair Platform Den Haag, dat de viering op Hemelvaartsdag organiseert. ‘Oorspronkelijk hadden we de wens om de viering in het Zuiderpark te houden’, vertelt ze. ‘Maar daar kwam zoveel bij kijken waar we de menskracht en de financiële middelen niet voor hebben, dat we dat plan op de langere baan hebben moeten schuiven. Toen werd het de Grote of Sint-Jacobskerk in het centrum, maar dan wel met open deuren. Een gezamenlijke viering in het Zuiderpark blijft op ons verlanglijstje staan, maar we hebben meer tijd nodig om dat te realiseren.’

‘Hoe zorgen we dat de kerk relevant blijft?’

De deelnemende kerken zijn heel verschillend: van evangelicaal tot meer behoudend, van katholiek tot protestant. Maar de overeenkomst van al die verschillende kerken en pioniersplekken is dat we allemaal iets laten zien van wie God is en wat dat voor ons

Kunstwerk 'Vruchtdragen' van Hannelieke van de Beek

betekent. We zetten onze verschillen opzij om samen God te eren en te loven en we accepteren dat we het allemaal een beetje anders doen. Er zijn ruim twintig kerken lid van het Missionair Platform, maar voor de komende Hemelvaartsdagviering zijn er meer kerken aangehaakt. We merken dat het aantal kerken dat mee wil doen de laatste jaren toeneemt. De afgelopen twee jaar hebben we ook een gezamenlijke viering gehouden in de Bethelkerk in Scheveningen. Daar zijn we letterlijk uit het jasje gegroeid. We houden er rekening mee dat aan de komende viering duizend mensen kunnen deelnemen. Dat is dus wel een megasucces te noemen, zeker in deze tijd van secularisering.

Het wordt een feest met koffie, koek en ontmoeting na afloop.

Orgel en opwekkingsband

Kerkgangers uit de deelnemende kerken moeten zichzelf wel kunnen herkennen in de viering. Daarom is ervoor gekozen om de viering in het Nederlands te houden, maar er kan ook gerust een lied in het Ghanees gezongen worden. Wie wil kan een Engelse vertaling beluisteren door de beschikbare 'oortjes' in te doen – wat in verschillende (migrant)kerken ook al gebruikelijk is. Brinkhof: 'In de viering staat het Bijbelverhaal over de hemelvaart van Jezus centraal, want ook dat verhaal delen we met alle aanwezigen. Predikant Thejon Bos van de

Haagse Bethlehemkerk zal de preek verzorgen en andere voorgangers zullen elementen uit de viering voor hun rekening nemen. Voorafgaand aan de viering en aan het eind speelt het orgel en in de tussentijd speelt een opwekkingsband. Sommige kerken vinden deze gezamenlijke grootschalige viering wel spannend. Maar samen zoeken we de rust en de ruimte om onze verschillen te overbruggen en dat vraagt onderling vertrouwen. Wat ons bindt is onze christelijke roeping. We willen als christenen herkenbaar zijn in de liefde voor alles en allen. Veel kerken hebben te maken met vergrijzing en leegloop, maar voor iedereen speelt de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat de kerk relevant blijft.'

Sheelagh Brinkhof vertelt desgevraagd dat ze geen lid is van een specifieke kerk: 'Ik ben katholiek gedoopt en gevormd, maar noem mezelf *lid van het lichaam van Christus* en dat is een bewuste keuze. Ik heb de vrijheid om me op verschillende plekken te laten inspireren en bij te dragen aan een niet-vastomlijnde gemeenschap in de buurt waar ik woon, de kerken waar ik kom en in mijn gezin. Ik zie het als de Geest die waait tussen de verschillende gemeenschappen.'

GREET KAPPERS

DO. 9 MEI 11 U. GROTE KERK: IEDEREEN IS WELKOM! MEER INFO: MISSIONAIRPLATFORMMDENHAAG.NL

Nieuwe traditie Bevrijdingsdag

Samen aan tafel om de vrijheid te vieren

Aan lange tafels samen met stadsgenoten vrijheidssoep eten en genieten van optredens. Op zo'n veertig plekken in de stad kun je aanschuiven. De soep is ook te koop voor een buremaaltijd.

Op 5 mei, Bevrijdingsdag, vinden op verschillende plekken in Den Haag de zogeheten Vrijheidsmaaltijden plaats. Hiermee wordt op een blijvende manier invulling gegeven aan de viering van de Bevrijding. De insteek van de Vrijheidsmaaltijden is om mensen uit alle lagen van de maatschappij met elkaar in contact te brengen, via een gezamenlijke maaltijd en culturele optredens. Kern van de Vrijheidsmaaltijden is de zogeheten vrijheidssoep, een nieuwe traditie. De (door een chefkok samengestelde) vrijheidssoep wordt tijdens de gezamenlijke maaltijden geserveerd. Maar je kunt de soep ook los kopen, om bijvoorbeeld met de buren op te eten, of zelf maken: het recept staat

op de website.

De Haagse kwartiermakers van de Vrijheidsmaaltijden zijn Floor Zegers en Anne-Lyke van den Elshout. Zij zijn van het bureau fa-bricage, dat culturele evenementen organiseert, zoals het bekende Movies that Matter festival. Het bureau speelt inmiddels een centrale rol in het Haagse culturele leven. 'We worden ook wel benaderd om bijvoorbeeld bedrijfsevenementen te organiseren', aldus Zegers. 'Dat zou financieel wellicht meer opleveren, maar we geven er de voorkeur aan te werken aan culturele en maatschappelijk relevante evenementen.'

Haagse editie

De Vrijheidsmaaltijden zijn een landelijk initiatief van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. In 2020 werden Zegers en Van den Elshout door het comité benaderd met de vraag of zij de Haagse editie wilden initiëren en organiseren. Het bureau pakte dit op en ging in eerste instantie de samenwerking aan met Stichting Museumkwartier. De eerste editie was, vanwege de pandemie, noodgedwongen kleinschalig: er werd alleen vrijheidssoep verkocht. Maar in 2022 zaten er op het Lange Voorhout

zo'n 450 mensen te genieten van de Vrijheidsmaaltijd en de bijbehorende optredens. Sindsdien is het initiatief verder gegroeid.

‘De tafels fungeren meteen ook als podium’

Anne-Lyke van den Elshout vertelt dat de organisatie van de Vrijheidsmaaltijden ontzettend leuk en intensief is. 'Voor de Haagse maaltijden zijn we gesprekken aangegaan met de meest uiteenlopende culturele en maatschappelijke organisaties in Den Haag. Je krijgt er enorm veel energie van als je ziet met welk enthousiasme iedereen met het initiatief aan de gang gaat. In verschillende wijken in Den Haag, maar ook bijvoorbeeld in Madurodam, worden op Bevrijdingsdag Vrijheidsmaaltijden georganiseerd. Je ziet dat het draagvlak steeds groter wordt.' Floor Zegers vult aan: 'Er zijn daarnaast heel veel nieuwe ideeën. We brengen de vrijheidssoep bijvoorbeeld ook rond in een foodtruck met een pop-uprestaurant. En we organiseren een

Floor (links) en Anne-Lyke: 'Je krijgt enorm veel energie van het enthousiasme waarmee iedereen aan de gang gaat.'

wedstrijd rond het beste bijgerecht: de Haagse Hap. De culinaire jury let, naast het recept, ook op het passende verhaal rond het gerecht.'

Laagdremelig

De komende editie belooft bijzonder te worden, met optredens van diverse Haagse artiesten op het gebied van muziek, theater, dans en *spoken word*. De tafels die op het Lange Voorhout staan opgesteld, fungeren direct ook als podium. Op verschillende, speelse manieren wordt het onderlinge contact tussen de

deelnemers gestimuleerd. Zo vormen de Vrijheidsmaaltijden een laagdrempelige manier om met je stadsgenoten in contact te komen, een ware viering van de vrijheid.

EDWIN FAGEL

AANMELDEN VOOR EEN VRIJHEIDSMALTIJD OP 5 MEI KAN VIA DE WEBSITE HAAGSEVRIJHEIDSMALTIJDEN.NL. ZELF VRIJHEIDSSOEP MAKEN? ZIE HAAGSEVRIJHEIDSMALTIJDEN.NL/SOEP VOOR HET RECEPT.

Van wijkkerk naar stedelijke keuzekerk

Kleinschaligheid en herkenbaarheid van de Maranathakerk

In Den Haag neemt de Maranathakerk in de wijk Duinoord een eigen plaats in. Met Pinksteren viert de gemeente haar 75-jarig bestaan. Jan Goossensen zet vier belangrijke ontwikkelingen in de geschiedenis op een rij die maken dat de Maranathakerk de toekomst met vertrouwen tegemoetziet.

De eerste ontwikkeling is dat het gebouw niet als ballast wordt gezien – ‘de stenen’ – maar als inspiratiebron. De kerk ligt op het terrein van de Atlantikwall uit de Tweede Wereldoorlog. Op de plaats van oorlog en onrecht is na de bevrijding een christelijke kerk gebouwd; teken van vrede en recht. Niet voor niets is aan de kerk zes jaar geleden op eigen verzoek de gemeentelijke monumentenstatus toegekend. Over de toekomst kun je pas nadenken, vond de toenmalige kerkenraad, als je het verleden kent.

Angst voor verloederung

Voor de tweede ontwikkeling moeten we naar het fenomeen ‘wijkkerken’.

SCHILDERIJ: TAMARA GIESBERTS

De gedachte daarachter is afkomstig uit de Verenigde Staten. In de jaren dertig leefde onder sociologen de angst dat de moderne, industriële steden broeinesten van verloederung zouden worden. In Nederland werkte een groep uit de maatschappelijke elite, tijdens de Tweede Wereldoorlog opgesloten in het gijzelaarskamp Sint Michielsgestel, dat idee uit. Gepleit werd voor een beschavingsoffensief

waarbij na de bevrijding in steden de ‘wijkgedachte’ leidend zou worden. Medische, culturele en ook kerkelijke voorzieningen zouden sterk decentraal georganiseerd moeten worden. Daardoor ontstonden, ook in Den Haag, vanaf 1945 tot de jaren zestig vele kleine kerken. De hervormde Haagse gemeente kwam in de nieuwbouwwijken zelfs tot 33 stuks; de laatst gebouwde kerk

was Kruispunt in Mariahoeve. De Maranathakerk werd wijk 14.

Dienstencentrum

Inmiddels is de wijkgedachte grotendeels achterhaald; mensen zijn mobieler geworden. Tegelijk is Den Haag een stad-van-dorpjes gebleven. Het ‘dorpje’ Duinoord waar de Maranathakerk staat, trekt steeds meer Engelssprekende expats; niet zo bevorderlijk voor een Nederlandse kerk. Maar dankzij het wegvallen van de wijkgedachte hebben vele andere Hagenaars de kerk met haar uitgesproken sfeer en liturgische vormgeving juist weten te vinden. Ruim een derde van de bezoekers komt momenteel van buiten de wijk, waarmee de Maranathakerk een zogenaamde keuzekerk is geworden.

‘De huurinkomsten zijn inmiddels hoger dan de ledenbijdragen’

De derde ontwikkeling ligt in het servicekarakter. Voor kerken zijn tal van etiketten bedacht: huis van God, thuis voor mensen, herberg, stad op de berg, oase, enzovoorts. Gaandeweg

heeft de Maranathakerk zich ontwikkeld tot dienstencentrum. Op zondag zijn er kerkdiensten en doordeweeks vinden allerlei groepen er onderdak: van architectuurcursussen tot verenigingen van eigenaren. Het gebouw wordt zeer intensief gebruikt. De huurinkomsten zijn inmiddels hoger geworden dan de ledenbijdragen uit Kerkbalans. Veel organisaties en groepen zien de Maranathakerk daarom mede als ‘hun’ gebouw, wat voor naamsbekendheid en verbondenheid zorgt.

De vierde ontwikkeling is dat de bewuste keuze van de Maranathakerk voor een zelfstandige ontwikkeling gunstig heeft uitgepakt. Dit, ondanks dat het een energievretend, pijnlijk proces is geweest om van een fusie terug te gaan naar verzelfstandiging. Waar de Haagse protestantse gemeente zo’n tien jaar geleden leek in te zetten op kerkfusies en schaalvergroting, is de Maranathakerk onder de paraplu van diezelfde Protestantse Kerk Den Haag een tegenovergestelde richting ingeslagen. Kleinschaligheid en herkenbaarheid zijn sleutelwoorden gebleken die velen kunnen waarderen.

JAN GOOSSENSSEN,
VAN 2009 TOT 2020 VOORZITTER
KERKENRAAD MARANATHAKERK

Te gast in Haagse kerken

Vrolijke zekerheid in Buurtkerk De Rank

Kerk in Den Haag maakt in 2024 een rondgang langs verschillende internationale en migrantenkerken in de stad. Edwin Fagel bezoekt op Eerste Paasdag een zangdienst van Buurtkerk De Rank.

Achter in het Laakse buurtcentrum De Rank is een kerk ruimte ingericht. Voorganger Sam Nanhu heet alle aanwezigen persoonlijk welkom door handen te schudden en hier en daar een praatje te maken. De kleine zaal is goed gevuld en de stemming is feestelijk. In totaal zijn er ongeveer zestig mensen, veelal met een migratieachtergrond. Twee mannen zitten op de achterste rij te praten over de Bijbel; een vrouw draagt een bruidsjurk, haar zoontje heeft een opvallend kruis om zijn nek. Buurtkerk De Rank is voortgekomen uit het buurtcentrum en is gevestigd in het pand waar voorheen een worstenmaker werkzaam was. De kerk is onderdeel van de Stichting Zout der Aarde en aangesloten bij HUB: Geloof in Den Haag, een organisatie die de

internationale en migrantenkerken met elkaar en met de stad verbindt. Op zondagen vinden meerdere kerkdiensten plaats, in het Nederlands, Surinaams, Antilliaans, Spaans en Pools.

Fotograaf en dj

Ik woon de Nederlandstalige dienst van de evangelische gemeenschap bij, die op Eerste Paasdag aan het begin van de middag wordt gehouden. Ivan Kemp, in het dagelijks leven fotograaf en dj, heeft een zangdienst voorbereid. De muziek wordt via YouTube gedraaid en de tekst wordt op een scherm geprojecteerd. Veel aanwezigen staan al snel op om te dansen en mee te zingen, veelal met gesloten ogen. Tussen de liederen door wordt hardop gebeden: doorgaans door Ivan

Kemp zelf, maar soms spreekt ook een van de andere aanwezigen een gebed uit. Na drie kwartier stapt voorganger Sam Nanhu naar voren. Hij draagt een kind op zijn arm, het zoontje van een van de bezoekers, en vertelt dat zijn gezin ziek thuis heeft moeten blijven. Een andere aanwezige, vertelt hij, kon niet lopen van de pijn, maar sinds haar besluit om naar de kerk te gaan, heeft ze geen pijn meer: ‘Amen!’ Met behulp van een PowerPoint houdt Nanhu een preek over Maria Magdalena. ‘Dat Jezus heeft bestaan, is honderd procent zeker’, vertelt hij. ‘Dat blijkt uit verschillende bronnen, en sommige bronnen wijzen ook op zijn goddelijke afkomst. Maria Magdalena was de eerste evangelist.’

‘De kerk wordt voornamelijk gerund door vrijwilligers’

In het Oude Testament wordt op verschillende manieren vooruitgewezen naar het lijden en sterven van Jezus:

FOTO: STICHTING ZOUT DER AARDE DEN HAAG

Na de dienst wordt de aanwezigen een soepmaaltijd aangeboden.

Maria Magdalena is de eerste die heeft getuigd dat Hij uit de dood is opgestaan. Daarna is Hij nog veertig dagen lang aan verschillende mensen verschenen. Sinds het offer van Jezus wordt er geen bloed meer vergoten als reiniging van de zonden: Jezus heeft de straf voor onze zonden op zich genomen.’ Nanhu besluit: ‘Draag Jezus in je hart. En vertel het aan anderen.’

Vrijwilligers

Na de dienst wordt de aanwezigen een soepmaaltijd aangeboden. Sam Nanhu vertelt dat Buurtkerk De Rank laagdrempelig is: je hoeft geen lid te worden. Het centrum wordt evenals de kerk voornamelijk gerund door

vrijwilligers. Men wil zo min mogelijk (financieel) afhankelijk zijn van andere partijen: enkel voor gebouwonderhoud worden fondsen aangevraagd. Het centrum en de bijbehorende kerk vervullen een centrale rol in de wijk. Naast de kerkdiensten worden diverse activiteiten georganiseerd, zoals Bijbelstudie en gezamenlijke maaltijden. Dit voorjaar is ook begonnen met een jongerenbijeenkomst: het moet nog blijken hoe die precies wordt ingevuld. Tot ver in de middag blijven de bezoekers gezellig zitten om met elkaar te eten en te praten.

EDWIN FAGEL

Nacht van de Vluchteling

Om humanitaire crises in de wereld onder de aandacht te brengen organiseert Stichting Vluchteling sinds 2010 de Nacht van de Vluchteling. Op zaterdag 15 juni start in Rotterdam rond middernacht de 40 kilometer-route naar Den Haag. Deelnemers finishen op zondagochtend 16 juni bij Amare. Met de opbrengst van deze wandeltocht biedt Stichting Vluchteling samen met haar lokale partners levensreddende noodhulp.

ZA. 15 - ZO. 16 JUNI. INFO EN AANMELDEN:
NACHTVANDEVLUCHTELING.NL

FOTO: NACHTVANDEVLUCHTELING.NL

Lentemuziek in de kloostertuin

In de bloemaand mei vieren Haagse folkzangeres Hanneke Laura & friends de lente en de natuur in de prachtige tuin van het Stadsklooster. Zij spelen flowerpower-liedjes, folk en country en songs van de onlangs overleden Woodstockzangeres Melanie. Houd bij slecht weer Hanneke Laura's social media in de gaten.

ZA. 25 MEI 15 U. TUIN VAN HET STADSKLOOSTER,
WESTEINDE 101. INFO: HANNEKELAURA.COM EN
VINCENTIUSDENHAAG.NL. TOEGANG: VRIJWILLIGE
DONATIE.

FOTO: GERARD STOLK VIA FLICKR

Op zoek naar een nieuwe spiritualiteit

‘Een crisis is geen eindpunt’

Pauline Weseman kreeg het flink voor haar kiezen, accepteerde de tegenslagen in haar leven en werd ‘zinzoeker’. Ze gaf er in de Houtrustkerk een lezing over.

Je zou kunnen zeggen dat het leven Pauline Weseman (1972) be hoorlijk te grazen heeft genomen. De frêle blondine groeide op in een streng protestants-christelijk, evangelisch milieu zonder twijfels over God, over Jezus, over doel en zin van het leven. Christus zat op een troon, onwankelbaar. Seks voor het huwelijk, abortus, homoseksualiteit, echtscheiding: stuk voor stuk zaken die niet deugden. Aanbidding van Jezus, vreugde, muziek – allemaal prima, maar wel binnen de strikte kaders van de eigen geloofsgemeenschap. Daarbuiten, daar was een andere, slechte wereld die je op afstand moest houden.

In beton gehouwen overtuigingen

Onwrikbare opvattingen blijken niet houdbaar wanneer je als nieuwsgierige jonge vrouw de wereld beter leert kennen. Een vrouw die als meisje al het liefst in een hoekje zat, met boek, schrijf- of tekenblok. Mijmerend, verlangend de kern van het leven en de dingen te vinden, te doorgronden,

bloot te leggen. Zo’n meisje, zo’n vrouw, zo iemand ontdekt al snel dat het leven meer te bieden heeft dan in beton gehouwen overtuigingen. Een studie journalistiek, een master religiewetenschappen, een lesbevoegdheid levensbeschouwing, werk in media en onderwijs – *natuurlijk* heeft het leven meer te bieden.

Jezelf verraden is volgens Dante de diepste zonde

Het leven, of God, geeft: een gelukkig gezin, een succesvolle loopbaan. En het neemt, deelt klappen uit: Wesemans echtgenoot overleed aan kanker; zelf kreeg ze borstkanker, net toen ze weer een beetje overeind was gekrabbeld. Er was een moment, ergens in die tijd van almaar incasseren, waarop ze in de tuin stond en uitriep: wat moet ik nou? God was nergens te bekennen.

Levenslust

Nu, vanachter het spreekgestoelte van de Houtrustkerk, zegt ze: ‘Ik was God kwijt en daardoor was ik mijzelf kwijt.’ Ze staat er met knikkende knieën. Voor die borstkanker is ze onlangs behandeld, wat niet betekent dat ze haar energie terug heeft. Haar levenslust wel. ‘Zinzoeker’ noemt ze zichzelf tegenwoordig. Op zoek naar de zin van het bestaan, zoals in haar laatste

boek, *Ziel zoekt zin: Hoe verder als je geloof het niet meer doet*. Tijdens schrijfretraites in Dominicanenklooster Huissen begeleidt ze cursisten in het duiden van voor- en tegenspoed in hun leven. Het is wat ze vandaag met haar eigen leven doet tijdens de lezing, terwijl het buiten zachtjes regent en de middag op een einde loopt. Dat duiden is niet in kort bestek samen te vatten. Er komt veel aan te pas: boeddhisme, de hel van Dante, diverse schrijvers met diverse visies. Schrijfster Martha Beck stelt bijvoorbeeld: ‘Als je afwijkt van je innerlijke waarheid, ervaar je spanning.’ Dat is precies wat Pauline Weseman overkwam. Want eigenlijk, zegt ze zelf, is Weseman nog altijd dat meisje dat zich het liefst terugtrekt met boek of tekenblok. Nu is er een nieuw inzicht: een introvert meisje. ‘Ik gedij niet in harde, snelle omgevingen, met volle agenda’s, harde deadlines en harde grappen. Het interesseert mij ook niet, niet echt.’

Medereizigers

Ze was God kwijt, maar vond zichzelf. ‘Ik wist dat ik er was.’ Lijden, verdriet, ellende, het hoort er allemaal bij. Alles is onbestendig in het mensdom, zoals het boeddhisme ons leert. Dat moet je accepteren, het is de enige manier om verder te komen. Alles wat het leven op je pad stapelt heeft een functie. Het dient om jezelf te leren kennen, eerlijk te worden naar jezelf. De diepste zonde, schreef Dante al, is

Pauline Weseman: ‘Er is altijd iets in je wat door kan gaan en op kan bloeien.’

het verraden van jezelf.

Pauline Weseman ontdekte een nieuw soort spiritualiteit, met meer ruimte voor creativiteit, kunst, lichamelijkeheid. Na afloop, nog steeds met weinig energie, zegt ze: ‘We zijn allemaal medereizigers, medeploeters. Ik

hoop dat mensen ontdekken dat een crisis niet een eindpunt is, maar een voortgaande lijn. Er is altijd wel iets in je wat door kan gaan, op kan bloeien, wat kan ontkiemen.’

MATTHIJS TERMEER

Mariadevotie in Scheveningse kapel

‘Mensen kunnen hier hun verdriet en blijdschap kwijt’

Mei is van oudsher Mariamaand. De Scheveningse Onze Lieve Vrouw van Lourdeskapel is dagelijks voor tientallen mensen een rustpunt waar ze troost en verstillings vinden. Drie vrijwilligers vertellen erover.

Als ik in de kapel naar voren loop, probeer ik zo min mogelijk te klikklakken met mijn hakken om de biddende bezoeker niet te storen. Ook de vlak na mij arriverende groep kinderen van de Franse parochie is, ogenschijnlijk als vanzelf, opvallend stil. De Onze Lieve Vrouw van Lourdeskapel in hartje Scheveningen is niet zo groot en daardoor intiem. Er zijn sfeervolle oude houten banken, veel bloemen, brandende kaarsen, muurschilderingen, beelden en natuurlijk de grotwand achter de altaartafel die een 1:13 replica is van de wereldberoemde grot van Massabielle bij Lourdes. Onder het witte Mariabeeld is een stukje gesteente uit de echte grot ingemetseld, herkenbaar aan de engel die dat draagt.

‘Al honderd jaar wordt hier intensief gebeden’

De kapel is verbonden aan de parochie Maria Sterre der Zee en de geloofsgemeenschap van de H. Antonius Abtkerk. In 2005 is de

naastgelegen Lourdeskerk aan de eredienst onttrokken. Dat de kapel dagelijks van negen tot zes open is, is te danken aan een vaste groep vrijwilligers. Een van hen is Wim Oosterling; sinds 2012 is hij tevens coördinator. Annemiek Konings – al vijftig jaar vrijwilliger – en Pascal Korving – veel korter vrijwilliger, maar niet minder enthousiast – vertellen over ‘hun’ kapel.

Beschutting

Ze vinden het alle drie dankbaar werk. Pascal noemt de kapel een rustpunt. ‘Dat kan heidend werken en daar wil ik graag aan bijdragen. De een komt voor het geloof, de ander om na te denken, maar er zitten ook wel eens mensen een boekje te lezen, of een dakloze komt even beschutting zoeken.’ Wim Oosterling beaamt: ‘Mensen komen hier tot rust, ze kunnen hun verdriet en blijdschap kwijt. De kapel werkt troostend; dat blijkt ook uit wat mensen schrijven in het intentieboek.’ Annemiek Konings vindt het fijn om regelmatig een luisterend oor te kunnen bieden. Er komen niet alleen Scheveningers naar de kapel. De bezoekers komen uit de hele stad en zelfs van daarbuiten. Er is de oudere garde, waarvan een deel ’s morgens vroeg al voor de deur staat, maar er komen ook pubers, ouders met kinderen, expats en toeristen. ‘Er zijn veel mensen die helemaal niet gelovig zijn en toch naar de kapel komen. Ze vinden hier iets. Er wordt hier al honderd jaar intensief gebeden en al heb je niets met het geloof, die intensiteit hangt hier wel’, zegt Wim Oosterling. Het aantal bezoekers per dag wisselt, maar het zijn er tientallen. De bezoekers komen vaak om voor iets of iemand te bidden, wat blijkt uit

de ongeveer zeshonderd kaarsjes die per week door hen worden gebrand.

Knuffels en spenen

De kapel is ook een bijzondere plek in die zin dat mensen er van alles achterlaten zoals flessen wijn, paaseitjes, verse eieren, koekjes of rozenkransen. Wim Oosterling zorgt voor een goede bestemming voor deze giften. Er worden regelmatig knuffels neergezet in verband met een kindervens, of er worden spenen bij het wat hoger staande Mariabeeld gegooid. Ook vinden de vrijwilligers enveloppen met een lotnummer erop geschreven, in de hoop op een prijs. Daar moeten ze een beetje om lachen, maar ‘die spenen, dat doet me wat’, zegt Wim Oosterling. Annemiek Konings vat het gevoel voor de kapel bondig samen: ‘De Lourdeskapel zit in ons bloed, we kunnen niet goed zonder.’

JOLLY VAN DER VELDEN

De Onze Lieve Vrouw van Lourdeskapel (Berkenbosch Blokstraat 9A) is gebouwd in 1913. De kapel vormt samen met de omliggende gebouwen het zogenaamde ‘kerkdorp’, een rijksmonument, en is ontworpen door architect Alexander Kropholler. De grot en het Mariabeeld zijn ontworpen door kunstenaar Leo Strackee.

BEKIJK HIER HET
BEZOEK VAN
DOMINEE GERCO
LOCK AAN DE ONZE
LIEVE VROUW VAN
LOURDESKAPEL.

FOTO: JOLLY VAN DER VELDEN

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Soms wijzigen de tijden van de diensten. Check tevoren de website van de kerk van uw keuze.

Kerkgebouwen	Tijd	5 mei	9 mei Hemelvaart	12 mei	19 mei Pinksteren	26 mei	2 juni	9 juni	16 juni	23 juni	30 juni
Lukaskerk Om en Bij 2	10.15	X	X	ds Judith van den Heuvel	Lutherse kerk	Lutherse kerk	ds Olivier Elseman HA	Taizéviering	ds Jannet van der Spek. kringviering	vieren met elkaar	Jannet van der Spek
Duinzichtkerk V. Hogenhoucklaan 89	10.00	ds Nico Binnendijk	X	ds Jaap vd Meent	ds Ad van Nieuwpoort	ds Erwin de Fouw	ds Ad van Nieuwpoort	ds Ad van Nieuwpoort	ds Mirjam Elbers	ds Ad van Nieuwpoort	ds A.Schreuder
Christus Triumfatorkerk Julia v. Stolberglaan 154	10.00	ds Frans Gijzel	X	ds Jaap van den Akker doop	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker HA	ds Jaap van den Akker	Karlijn Kwint	ds Jaap van den Akker	ds Robin ten Hoopen	ds Henk Steinvooft
Pax Christikerk Vlamburg 2	11.00	*	gezamenlijke dienst	ds Jasper Klapwijk	ds Jasper Klapwijk	ds Gerco Lock	ds Jasper Klapwijk	ds Barbara Broeren	ds Jasper Klapwijk	ds Menno Zandbergen	ds Jasper Klapwijk HA
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Agnes, Aaldert Gooijer	ds Jantine Veenhof	ds Esther van Schie	ds Jantine Veenhof	ds Jantine Veenhof	ds Jantine Veenhof	ds Giel Schormans	ds Jantine Veenhof	ds Jantine Veenhof	ds Thejon Bos
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds Rob van Essen	X	kringviering	ds Fokke Fennema	ds Bert Boter	Ellen Verheul	kringviering	ds Adrie Sterrenburg	ds David Schiethart	ds Jantine Veenhof
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	ds Olivier Elseman	X	ds Casper van Dongen	ds Adrie Sterrenburg	ds Jan Eerbeek	drs Jet Weigand-Timmer	ds Martine Nijveld	ds Olivier Elseman	ds Arie van den Dries HA	*
Maranathakerk 2e Sweelincstr.156	10.30	ds Bert Kuipers	X	ds Renske Oldenboom	ds Mark van der Laan jubileumdienst	ds Ad Alblas	ds Mark van der Laan S&T	ds Jan Tom Schneider	ds Robert Jan Bakker	ds Bert Kuipers cantate	ds Wilna Steenbergen
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00	ds Jasper Klapwijk	Lux	ds Petra de Nooy	Lux	ds Ruud Stiemer	ds Wim Pera	ds Henk van Laren	Rik Zwalua	ds Pieter Lugtighei	ds Antje van Mansum
Vieringen Lux	11.30	ds Nienke Meinster	Rik Zwalua	Joost van den Bogert	Rik Zwalua	ds Niels de Jong	Rik Zwalua	Tabitha van Krimpen	Rik Zwalua	ds Martine van der Herberg	*
Bosbeskapel Bosbesstr. 5	10.00	dr A. van der Hoek	ds Sara Dondorp	ds Martin van Wijngaarden	ds Martin van Wijngaarden	ds Trees van Montfoort	ds Sara Dondorp	dr P. Sanders	ds Sara Dondorp	ds Martin Koster	ds Sara Dondorp
Abdijkerk Willem III-str. 40	10.00	ds Martin van Wijngaarden	ds Rob van Essen	ds Jacob Korf	ds Martin van Wijngaarden	ds Michiel Aten	*	ds Martin van Wijngaarden	ds Nel van Dorp	ds Martin van Wijngaarden	ds Martin van Wijngaarden S&T
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	ds Mark van der Laan	X	ds Nicolle Pronk	ds Nel van Dorp	ds E. Bouter HA	ds G. van Velzen	ds C. Bartelink	ds Fokke Fennema	Sandra den Hollander	ds Nel van Dorp
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00	ds Gerco Lock	gezamenlijke dienst	ds Annette Bosma	ds Gerco Lock	ds Jasper Klapwijk	ds Gerco Lock HA	ds Erick Versloot	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock	ds Wim Scheltens
Oude Kerk Keizerstr.	10.30	ds Barend Weegink	9.30 ds G vd Hout	ds T. Wegman	ds Barend Weegink	ds C. van Dis	ds K. van Staveren	ds Barend Weegink HA	ds J. de Jong	ds Barend Weegink	ds Gerco Lock
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Adri Sterrenburg	ds Ad Wijlhuizen	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest S&T	ds Gerlof Bosma	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest cantate	ds Bob van Meijeren	ds Charlotte van der Leest S&T
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	ds Bernhard van Vreeswijk	ds R. Eisinga	ds P. Baas evangelisatie	ds Bernhard van Vreeswijk	ds H. de Graaff	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Bernhard van Vreeswijk. evangelisatie	ds A. van den Berg	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Bernhard van Vreeswijk HA
De Toevlucht Laan v. Hoornwijck 140	10.00	ds Attie Minnema S&T	ds Reinhard van Elderen	ds Jan Eerbeek	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	Petra Vossegat-de Bruin	Ellen Verheul	ds Carla Kuhler	ds Sandra Hermanus-Schröder
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	* ds Bert Karel Foppen	ds Thejon Bos *	ds Bert Karel Foppen ds F. van Roest	ds Bert Karel Foppen ds G. Roest	ds Thejon Bos doopdienst ds D. Heikoop	ds G. Hiensch ds Bert Karel Foppen	ds Thejon Bos ds L. van den Dool	ds Thejon Bos ds Bert Karel Foppen	drs R. Wullschlegler ds H. Donken	ds M. Tekelenburg ds Bert Karel Foppen
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	X	ds Chris de Jonge	ds Karl van Klaveren	ds Jacob Korf	ds Karl van Klaveren	ds Marthe de Vries	ds Karl van Klaveren	ds Nel Verburg	ds Karl van Klaveren
Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds Joost Röselaers	ds Jan Tom Schneider	ds Rienk Lanooy HA	ds Jan Tom Schneider belijdenis	10.30 ds Rienk Lanooy cantate	ds Ranfar Kouwizer	ds Rienk Lanooy HA	ds Fulco Timmers	ds Rienk Lanooy	10.30 ds Jan Tom Schneider cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Erwin de Fouw	Lukaskerk	ds Fokke Fennema HA	ds Jannet van der Spek	ds Jannet van der Spek	ds Fokke Fennema	ds Erwin de Fouw HA	ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek	Lukaskerk
Église Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Dieuwertje Zantingh	X	pasteur Karel Blei	Pasteur Liesbeth van Hilten-Matthijsen	Virginie Lacomme	pasteur Tim Wiersum	pasteur Karel Blei	Joop la Grouw	Jean-Luc Marcillaud	pasteur Dieuwertje Zantingh
Oude Kerk Herenstraat 77 Voorburg	10.00	ds Leneke Marchand	ds R. Stigter	ds M. Heijting 19u muzikale vesper	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	ds Thejon Bos	ds Leneke Marchand	gast	ds Leneke Marchand	ds Jaap van den Akker
Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg	10.00	ds J. Kirpestein	Oude Kerk	ds M. Burema	ds R. Stigter	ds A. Brabander met doventolk	ds R. Stigter	ds R. Stigter	ds R. Stigter	ds A. Brabander met doventolk	ds Adrie Sterrenburg

Overige kerken

	Tijd	5 mei	9 mei Hemelvaart	12 mei	19 mei Pinksteren	26 mei	2 juni	9 juni	16 juni	23 juni	30 juni
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	Pfr Thomas Vesterling, Bob van Meijeren	X	*	Pfr Thomas Vesterling 30/5 met Pfrin Norina Mutzek	Pfr Thomas Vesterling	*	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	*	*
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Marijn Vermet	X	ds Rik Wagenaar	*	vierde zondag	Menno Meihuizen	ds Marijn Vermet	ds Bernd Hirschfeld	vierde zondag	ds Marijn Vermet
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	zr Christine Welschen	X	broedergroep	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	emancipatie zr Christine Welschen
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	Op-ademen Juut Meijer, Leo van Driel	X	X	Henk Baars, Gerard Jansen	X	Criminaliteit. Aline Barnhoorn, Tamme Wiegersma	X	Keti Koti HGK	X	Keti Koti. Ad de Gruijter, Jolly van der Velden
Indon. Ned. Chr. Kerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	zr Betty Sari	ds Stanley Tjahjadi	ds Marla Winckler-Huliselan	ds Stanley Tjahjadi	ds Bas Plaisier HA	ds Chandra Gunawan	ds Machteld de Milk-van der Waal	ds Stanley Tjahjadi	ds Marla Winckler-Huliselan	ds Jantine Veenhof
Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	X	Evangelisch?	X	De Ene en de ander	X	racisme en de ander	X	X	X
Kruispuntgemeenschap Bloklandenplein 15	10.00	X	11u ds Hans Koster	ds Jan Groenleer	X	X	X	10.30 viering 75 jaar Marlotkerk	X	eucharistie ds Fokke Fennema	X
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Reinhold Philipp	X	ds Greteke de Vries	ds Reinhold Philipp, ds Antje van der Hoek	ds Leonie van Staveren	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek	ds Madelief Brok	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek
Ichthuskerk Duinkerkerstr. 9	9.30	*	X	ds Jasper Klapwijk	ds Jasper Klapwijk	ds Gerco Lock	ds Jasper Klapwijk	ds Beppie Wessels	ds Jasper Klapwijk	ds Hans van 't Hoff	ds Jasper Klapwijk
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	pastor Nabor Langstraat	X	pastor Nanda de Hoop	ds Mineke Kroes	ds Adrie Sterrenburg	pastor Mieke Speckens	ds Mineke Kroes	pastor Engel Leune	pastor Nanda de Hoop	pastor Thomas van Driel

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdendaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 9 u., 11 u. 9/5 12.45 u. 20/5 12.45 u.
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Zo. 9.15, 13 u. Engels/Afrikaans
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 9.30
Marlot. Onbevekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Zo. 17 u. Zo. 17 u. Italiaans
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11 u. 15 u. Portugees 5/5 16 u. Taizéviering 9/5 11 u.

Regentessekwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. Za. 20 u. en zo. 9.30 u. 11.30 u. Spaans 9/5 9.30 u.
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Za. 18 u. (Engels), zo. 11 u.
Parochie De Vier Evangelisten Info: rkparochiedevierangelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij. 10 u. Zo. 10.30 u. 11/2 eucharistie
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Zo. 11 u.
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arsker, Aaltje Noorderwierstr. 4. Do. 10 u. Zo. 17 u. Zo. 10.30 u.
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo. 9.30 u. Wo. 10 u.

Diverse Rooms-Katholieke kerken
Rijswijk. Bonifatiuskerk, van Vredenburgweg 69. Zo. 11 u. Kerk van Benedictus en Bernadette, Sir Winston Churchillaan 372. Zo. 9.30 u.
De Zinnen. kapel Chr. Triumfatorkerk. Ma. 18.15 u. avondgebed
Deutsch. Badhuisweg 35a. Zo. 10.30 u.
Français. Stoeplaan 4, Wassenaar. Zo. 11 u.

Kerken met vaste voorgangers

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 11 u. Holy Communion, 17 u. Contemporary Worship 4de zo. 17 u. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer-van Rijcklaan 20. 10 u.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr 7. Zo. 10 u. eucharistieviering, 9/5 10u Schiedam, 12/5, 9/6 16 u. Vesper
Leger des Heils Ambachtsgaard 198. Zo. 10.30 u. met muziekkorps.

Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 10 u. met zang en muziek. Geen vaste voorganger. apgen.nl.
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo. 10.30 u. stille samenkomst.
Taizé Buurt- en kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30, maandag 19.30 u.

Symbolen: X geen dienst; * zie website van de kerk, HA Heilig Avondmaal, S&T Dienst van Schrift en Tafel

AGENDA MEI/JUNI 2024

Voor een overzicht van alle activiteiten: zie kerkdenhaag.nl.
Voor adressen van kerken zie pagina 6.

Groene encyclic

Lezing met discussievragen naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de groene encyclic *Laudato si'* van paus Franciscus.

Wo. 1 mei 19.30 u. ■ Pastorie Maria van Eik en Duinen

Requiem van Rutter

Op 4 mei is ieder van harte welkom bij de oecumenische herdenkingsdienst van Maria van Eik en Duinen en de Abdijkerk. De Cantorij de Vier Evangelisten onder leiding van André Vis brengt het Requiem van Rutter ten gehore.

Za. 4 mei 19 u. ■ Maria van Eik en Duinen

Wandeling op**Dodenherdenking**

Op 4 mei, Dodenherdenking is er een korte bijeenkomst in de Maranathakerk met muziek en declamatie. Aansluitend wandelt de groep naar het Haagse herdenkingsmonument voor het Vredespaleis.

Za. 4 mei 18.45 u. ■ Maranathakerk

Bevrijdingsconcert

Bevrijdingsconcert door organist Jos Moeke in de Evangelisch-Lutherse kerk Den Haag met een prachtig oranjeprogramma en samenzang. Toegang € 8/€ 10, kinderen t/m 12 jaar gratis.

Za. 4 mei 15 u. ■ Evangelisch-Lutherse kerk

Hoe mooi ze was

Ety Hillesum werd wereldberoemd door de dagboeken die ze bijhield tijdens de Tweede Wereldoorlog. Over haar leven maakte de Belgische kleinkunstenaar Dinette Kooiman de voorstelling *Hoe mooi ze was*. Kaarten à € 20 via theaterdakota.nl

Za. 4 mei 21-22.30 u. ■ Theater Dakota, Zuidlarenstraat 57

Lunchbios: Doubt

Zuster Aloysius heeft in de jaren zestig de wind er goed onder op een katholieke school in de Bronx, New York. Als de jonge, naïeve zuster James aan Aloysius vertelt dat schoolpastoor Brendan een leerling achter gesloten deuren apart nam, rijzen er al snel verdenkingen. Kosten € 8 voor maaltijd en film. Aanmelden via houtrustkerk@gmail.com

Zo. 5 mei 12.15 u. lunch, 13 u. filmvertoning ■ Houtrustkerk

De andere Augustinus

In de workshop *Augustinus: literator, filosoof en mysticus* verdiepen deelnemers zich samen met neerlandicus Kees Diekstra in een andere kant van Augustinus. Opgave t/m 5 mei via de-zinnen.nl; deelname: € 7.

Wo. 8 mei 19.30-21.15 u. ■ De Zinnen, Christus Triumfatorkerk

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Vrijwilligersmarkt

PEP Den Haag organiseert in samenwerking met het Residentie Orkest, Cultuurschakel en Open Amare een uitgebreide vrijwilligersmarkt.

Za. 11 mei 13-17 u. ■ Amare, Spuiplein 150. Info: pepdenhaag.nl

Het Onze Vader

In mei en juni zijn er twee bijeenkomsten in de serie over het Onze Vader, respectievelijk de vijfde bede: 'Geef ons heden ons dagelijks brood' en de zesde bede: 'Vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren'. Info: predikant@maranathakerkdenhaag.nl

Wo. 15 mei en wo. 12 juni 19.30-20.30 u. ■ Maranathakerk

Erasmiaanse waarden

In het filosofisch café kunnen bezoekers in gesprek met Ronald van Raak, hoogleraar Erasmiaanse waarden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Toegang € 5 (leden en vrienden) of € 10 (overige belangstellenden). Opgave via tel 070-3250779 of remondenhaag@hetnet.nl

Wo. 22 mei 15-16.30 u. ■ Remonstrantse Kerk

Over leegte

Lezing van psychiater Esther van Fenema over haar boek *Het verlaten individu* en over het boek *De leegte voorbij*, dat ze samen met Joost Röselaers schreef. Inschrijven t/m 18 mei via de-zinnen.nl. Toegang: € 8.

Wo. 22 mei 19.30 u. ■ Christus Triumfatorkerk

Presentatieconcert

De nieuwe organist van de Maranathakerk, Andries Bogerd, stelt zich aan de Haagse muzikliefhebbers voor met een presentatieconcert. Na afloop is er gelegenheid met hem kennis te maken. De toegang is vrij.

Zo. 2 juni 17-18 u. ■ Maranathakerk

Orgelconcert

Gerben Budding speelt werken van Bach op het fraaie Van Vulpenorgel in de Duinzichtkerk. Budding is kerkmusicus van de Goudse Sint-Janskerk, vesperorganist van de Utrechtse Domkerk en cantor van de Theologische Universiteit Apeldoorn.

Za. 8 juni, 16-17 u. ■ Duinzichtkerk

FOTO: EDUARDUS LEE

Voorjaarsverkoop

Tijdens de voorjaarsverkoop in de Kloosterkerk is een ruim aanbod verkrijgbaar van (kinder)kleding en een grote verscheidenheid aan (kinder)boeken, dvd's, cd's, lp's en puzzels.

Za. 8 juni 10-13 u. ■ Kloosterkerk

PERSONALIUM

Koninklijke onderscheiding voor Marieke Stoel

Marieke Stoel ontving op zondag 10 maart 2024 een koninklijke onderscheiding. Burgemeester Van Zanen reikte deze onderscheiding uit na afloop van een jubileumconcert dat Marieke Stoel gaf op het

FOTO: GEMEENTE DEN HAAG

Klais-orgel in een stampvolle Houtrustkerk in Den Haag. Zij heeft deze onderscheiding onder andere gekregen vanwege haar jarenlange inzet als cantor-organist in de Houtrustkerk en het – gedurende dertig jaar – organiseren van koffieconcerten. Daarnaast was zij actief in diverse landelijke commissies, treedt zij op als concertorganist in binnen- en buitenland en vervult zij diverse bestuursfuncties.

Wake voor vluchtelingen

De wereld staat in brand en er zijn meer mensen op de vlucht dan ooit. Te midden van statistieken, meningen en frames biedt de Wake voor vluchtelingen op vrijdag 21 juni ruimte voor ontmoeting, verstillen en gebed. Uit verzet, omdat we niet mogen vergeten dat het altijd om mensen gaat. Het programma is als volgt:

16.30-18.15 uur in de School van Barmhartigheid, een beproefd project van Stek, gaan bezoekers in gesprek met mensen zonder papieren met een vluchtverhaal.

18.15-19.15 uur maaltijd van het Wereldhuis, een project van Stek voor mensen zonder papieren in Den Haag.

19.45-20.30 uur viering met muziek en meditatie.

VRIJ. 21 JUNI 16.30-20.30 U. BUURT-EN-KERKHUIS BETHEL, THOMAS SCHWENCKESTRAAT 28/30. AANMELDEN VOOR DE SCHOOL VAN BARMHARTIGHEID EN DE MAALTIJD VIA [INFO@WAKEVOORVLUCHTELINGEN.NL](mailto:info@wakevoorvluchtelingen.nl). AANMELDEN VOOR DE VIERING IS NIET NODIG.

IN-DRUK

TWEELMINUTEN

Op de Markt van Delft is altijd wat te beleven. De wekelijkse markt, waar al sinds de twaalfde eeuw kooplieden hun waar aanprijzen, trekt veel publiek. Uit de ommelanden en van ver over de grenzen. Bij de toeristen zijn stroopwafels populair, maar ook kaas en klompjes gaan mee over de grens. Als ik zelf op vakantie ga, struin ik ook graag plaatselijke markten af. Wel mis ik de standwerkers uit mijn jeugd die, rad van tong, zelfs aarzelaars over de streep trokken. Ze verkochten magische bandenplak, stropdaselastieken en zelfs dozen waarvan de inhoud onbekend was. Naast de warenmarkt wordt er op de Markt door studenten gefeest, ontvangt de burgemeester er Sinterklaas of is er een jeu-de-boules-toernooi.

Toch is die gezellige Markt ook een 'schuldige plaats'. In het verleden (1584) werd Balthasar Gerards – de moordenaar van Willem van Oranje

– hier gruwelijk gefolterd en terechtgesteld. Ooit liep ik eens over het romantische Campo de' Fiori in de binnenstad van Rome, waar ik het standbeeld van iemand in monnikspij zag. Het bleek Giordano Bruno te zijn, priester en vrijdenker, die hier in 1600

levend verbrand werd. 'Schuldige plaatsen' – ze zijn overal. 'Hoor toch hoe het bloed van je broer uit de aarde naar Mij schreeuwt', kreeg Kaïn te horen. Een woord uit ons gemeenschappelijk verleden. En waar kun je die roep niet horen

FOTO: GERARD STOLK VIA FLICKR

wanneer je je in de geschiedenis verdiept of als je de krant openslaat. In dorpen en steden staan monumenten die nog steeds naar de hemel schreeuwen: voor de slachtoffers van naziterreur. Op Dolle Dinsdag werd mijn oom in kamp Vught gefusilleerd en in de kalkput gedumpt. Vorig jaar was ik daar bij de 4 mei-herdenking. Na de oorlog geboren, ervoer ik daar weer het verdriet van mijn moeder.

Verhalen van overlevenden mogen niet afgedaan worden met: 'Dat is zo lang geleden. We moeten verder.' Mijn moeder moest het verhaal van zijn leven, zijn moed met mij delen. Sculpturen, 'struikelstenen' in het trottoir, monumentjes langs de auto-weg of een zandpad. Ze doen je beseffen dat we in een 'schuldig landschap' onze weg moeten zoeken. De verhalen van waartoe mensen in staat zijn, ideologisch gedreven, angstig gehoorzaam of append achter het stuur, roepen ons wakker.

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

Mei/juni 2024,
jaargang 27, nr. 266
Deadline juli/augustus: 31 mei
Uitgave van de Protestantse Kerk Den Haag, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de Rooms-Katholieke parochies Maria Sterre der Zee en De Vier Evangelisten.

Contact: redactie@kerkdenhaag.nl.
Tel. 06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)
hoofdredactie@kerkdenhaag.nl
Tel. 06 4626 69 64 (Greet Kappers)
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Redactie: Greet Kappers (hoofdredacteur), Irna van der Wekke (tekstredactie), Anne-Helene Borgts (eindredacteur), Henk Baars, Ronald van Bochove, Henriëtte Boerma, Roelie Dröge, Rob van Essen, Hans Hemmes, Shari van den Hout, Rienk Lanooy, Tom Mikkers, Jolly van der Velden.

Vormgeving: Maartje de Sonnaville
Webredacteur: Ronald van Bochove

Druk: Opmeer Drukkerij bv
Website: ISI Media, isimedia.nl

Advertenties:
kerkdenhaag.nl/adverteren
adverteren@kerkdenhaag.nl
06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)

Los postabonnement:
€ 30,- per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkdenhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10

Disclaimer:
Kerk in Den Haag heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien iemand desondanks meent rechten te kunnen doen gelden, dan kan hij of zij contact opnemen met de eindredacteur.

MIX

Papier van verantwoordelijk herkomst

FSC® C098256

Kosmische viering

De Kosmische viering van de Aarde is een initiatief van het Stadsklooster Delft. Het is een universele viering die zich richt op verbinding met de kosmos en de aarde in haar uitbundige schoonheid en met al haar levensvormen. In de viering is ruimte voor de beleving, voor muziek en dans, vieren, rouwen, danken en creëren. Iedereen is van harte welkom. Neem een stukje natuur mee, bijvoorbeeld een bloem, een tak, een steen.

DI. 28 MEI 19.30-21.30 U.
HOUSTRUSTKERK, BEEKLAAN 535. VOORAF OPGEVEN VIA [SCHAAFANJA@GMAIL.COM](mailto:schaafanja@gmail.com).
VRIJWILLIGE BIJDRAGE.

ROB VAN ESSEN

Troubadour Martijn Breeman

Dauwtrapliedje

Wij trekken in het vroege ochtenduur met blote voeten door bedauwde velden. Het is wel fris, maar wij zijn echte helden. Zo worden wij weer één met de natuur.

Wij lopen over elke heuveltop.
Wij lopen langs de lelietjes-van-dalen.
Wij lopen om een frisse neus te halen.
Wij lopen zo een longontsteking op.

De bloempjes buiten staan er prachtig bij.
De bijen zoemen en de vogels zingen.
We ruiken kamperfoelie en siringen en verse koeienvlaaien in de wei.

Wij trekken, als we thuisgekomen zijn, met een pincet de teken van de tenen en wassen al het slijk van onze schenen, want iets te veel natuur is niet zo fijn.

Componista!

Het werk van vrouwelijke componisten is eeuwenlang achtergesteld op dat van hun mannelijke collega's. Ten onrechte, want er is genoeg prachtige muziek door vrouwen geschreven. Tijdens het concert *Componista!* worden werken van zes vrouwelijke componisten uitgevoerd door het Bataafs Symfonie Orkest en solisten. Op het programma staan onder meer stukken van Hildegard von Bingen, Henriëtte Bosmans en Lili Boulanger.

ZA. 22 JUNI 20.15 U. NIEUWE BADKAPEL, NIEUWE PARKLAAN 90. KAARTEN VIA BATAAFS.NL À € 18 (VOORVERKOOP) EN € 20 (AAN DE DEUR). KINDEREN TOT 12 JAAR € 10.

FOTO: RALPH HAMMANN VIA WIKIMEDIA COMMONS

Hoop houdt ons gaande

We kunnen niet zonder hoop. Hoop is als een motor die ons gaande houdt, omdat we ons niet neerleggen bij de status quo of niet willen geloven dat het leven is zoals het is. Kun je hoop grijpen of creëren? Kun je hoop hebben zonder inspiratie of bron? En hoe zet je hoop om in daden? Deze vragen wil LUX verkennen in de serie 'Niet zonder hoop'. In mei spreekt econoom en schrijver Paul Schenderling over hoop, klimaat en duurzaamheid.

WO. 22 MEI 20-21.30 U. AMARE, SPUIPLEIN 159. AANMELDEN VERPLICHT VIA LUXDENHAAG.NL, VRIJWILLIGE DONATIE.

FOTO: JAAP SCHUIJMAN

Midzomeravond met Canto Ostinato

Op de langste dag van het jaar voert Podium21 *Canto Ostinato* uit in een bijzondere bezetting met orgel, harp en panfluit. Als prelude klinkt *Shifting presence*, een nieuw werk van Celia Swart voor orgel en panfluit. Om het rituele karakter van *Canto Ostinato* extra te ervaren zijn er bij deze uitvoering naast gewone zitplaatsen ook zitzakplaatsen beschikbaar.

VRIJ. 21 JUNI 20.30 U. KLOOSTERKERK, LANGE VOORHOUT 2. KAARTEN VAN € 15 TOT € 23,50 VIA PODIUM21.NL

FOTO: MATTHIJS KOENE VIA WIKIMEDIA COMMONS

FOTO VIA PHERE

Concert aan zee

Het Residentie Bachkoor sluit het seizoen af met een romantisch programma met werken van Brahms, Schubert en Beethoven waarin de zee en de elementen een hoofdrol

hebben. Er wordt zowel een werk voor uitsluitend mannenkoor als voor vrouwenkoor uitgevoerd.

ZA. 22 JUNI 15-17 U. NIEUWE BADKAPEL, NIEUWE PARKLAAN 90. INFO VIA BACHENSEMBLES.NL

FOTO: ZOMERKAMPDENHAAG.NL

Zomerkamp

Zomerkamp Den Haag organiseert samen met het jeugdwerk van de protestantse kerk Den Haag West jaarlijks een zomerkamp voor kinderen tussen de 7 en 15 jaar. Een week met veel plezier, gezelligheid en leuke activiteiten, zoals bos- en nachtspele, zwemmen, knutselen, vrij spelen en samen

lekker eten. De tenten worden opgezet bij Mierlo en de leiding bestaat uit vrijwilligers die ook het jaar door kinder- en tieneractiviteiten organiseren in 't Valkennest in buurt- en kerkhuis Bethel.

ZA. 13 - ZA. 20 JULI. INFO EN AANMELDEN: ZOMERKAMPDENHAAG.NL. KOSTEN: € 150 PER WEEK VOOR KINDEREN OP DE BASIS-SCHOOL EN € 165 VOOR TIENERS.

FOTO: PETER HILZ

De toekomst van Europa

Op 6 juni 2024 zijn de Europese verkiezingen. In het Duinzichtgesprek van 9 juni gaat Ad van Nieuwpoort in gesprek met columnist René Cuperus, specialist internationale politiek, over de uitslag van deze verkiezingen. Wat is de impact van die uitslag op de toekomst van Europa? Met Koen van der Linden aan de vleugel en *meet & greet* na afloop.

Zo. 9 JUNI 16 U., DEUR OPEN VANAF 15.30 U. DUINZICHTKERK, VAN HOGENHOUCKLAAN 89. RESERVEREN VIA DUINZICHTKERK.NL. TOEGANG: UW GIET.

FOTO VIA FACEBOOK

Jubileumconcert

Kamerkoor Quod Libet bestaat vijftig jaar en viert dit met een jubileumconcert onder leiding van dirigent Johannes Gierl. Met begeleiding van een barokorkest wordt het feestelijke *Te Deum* van Marc-Antoine Charpentier ten gehore gebracht. Daarnaast staan er op het programma werken van onder meer Sweelinck en Monteverdi.

Zo. 9 JUNI 15-16.30 U. NIEUWE BADKAPEL, NIEUWE PARKLAAN 90. INFO EN KAARTEN VANAF € 10 VIA KAMERKOORQUODLIBET.NL